

Høringssvar fra Udsatterrådet i Københavns Kommune August 2026

[20. august 2025]

Vedrørende forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om euforiserende stoffer (Gennemførelse af værdighedsreformen)

Udsatterrådet i Københavns Kommune takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovenstående lovforslag.

Udsatterrådet i København er nedsat af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation med det formål at rådgive kommunen samt at være et samlet talerør og en formel indgang til medindflydelse på de kommunale indsatser for udsatte grupper. Rådet repræsenterer 20 organisationer med ekspertviden indenfor forskellige dele af socialområdet.

Medlemsorganisationerne er: Stenbroens Jurister, WeShelter, Joannahuset, Gadejuristen, Projekt UDENFOR, SydhavnsCompagniet, Diversity Works, Mændenes Hjem, Brugerforeningen, Settlementet, Brugernes Akademi, SAND Hovedstaden, Det Grønlandske Hus, Røde Kors Hovedstaden, Hugs & Food, Reden København, Hus Forbi, Kirkens Korshær, Kofoeds Skole, Danner.

Udsatterrådet har siden efteråret 2025 været i dialog med Socialforvaltningen og Region Hovedstadens Udsatteråd om værdighedsreformen, herunder muligheden for etablering af Gadens Huse i København.

Dette høringssvar bygger på de input, rådet har givet undervejs i denne proces.

Udsatterrådets formandskab har derudover holdt et selvstændigt formøde med rådets brugerorganisationer – SAND, Brugernes Akademi og Hus Forbi deltog, og Brugerforeningen bidrog med

skriftlige bemærkninger – netop for at sikre, at brugernes egne stemmer indgår tydeligt i grundlaget for høringssvaret.

Udsatterådet støtter overordnet intentionerne bag værdighedsreformen og ambitionen om, at de allermest udsatte borgere skal mødes med større værdighed, bedre tilgængelighed og en mere sammenhængende indsats. Rådet har imidlertid en række bemærkninger og anbefalinger til den konkrete udmøntning, som vi håber, vil indgå i det videre lovarbejde.

1. Målgruppen: socialt frikort og migranter

Socialt frikort

Mange udsatte i København anvender socialt frikort og sælger sociale aviser. Både kommunen og civilsamfundet har været aktive i udbredelsen af ordningen om socialt frikort.

Målgruppen for både Gadens Huse og mobile udsatte-enheder (§ 111 c, stk. 2), forsøgsordningen "Borger i Danmark" (§ 9 e, stk. 3) og fasttrack-ordningen i Ankestyrelsen (§ 61, stk. 3) er i alle tre bestemmelser afgrænset til borgere, der "ikke er i ordinær beskæftigelse". Vi gør derfor opmærksom på den bekymring, Københavns Kommunes Socialforvaltning har rejst i sit tidligere høringssvar, om at borgere, der er beskæftiget via socialt frikort, i praksis kan betragtes som værende i ordinær beskæftigelse og dermed risikerer at blive udelukket fra målgruppen – uanset at de i øvrigt opfylder to ud af de tre udsathedskriterier. Vi beder ministeriet forholde sig til det, så vi ikke ender i en situation, hvor Københavns Kommune anlægger en fortolkning, hvor alle med socialt frikort afskæres fra at anvende Gadens Huse og mobile enheder. Vi anbefaler, at lov om sociale aviser medtages i disse overvejelser.

Vi gør opmærksom på, at lovforslaget et andet sted håndterer samme spørgsmål med en klar undtagelse: I bemærkningerne til § 3, stk. 4, i lov om euforiserende stoffer præciseres det, at arbejdsindtægt inden for beløbsgrænsen for socialt frikort ikke skal tale imod straffritagelse for besiddelse af stoffer til eget forbrug. En tilsvarende undtagelse findes ikke i § 111 c eller § 9 e.

Migranter og uklar opholdsstatus

København har en større gruppe migranter end andre byer i Danmark. Der er både tale om nordiske migranter, EU-migranter med eller uden registreret ophold og migranter uden for EU med enten ophold i et andet EU-land, asylstatus eller ingen formel registreret opholdsstatus. Disse personer fylder i København, men er ikke medtaget i værdighedsreformen. Både civilsamfundet og brugerne i København lever med konsekvenserne af, at der er grupper af hjemløse, som lever med et uklart opholdsgrundlag, og som ingen rigtig ved, hvad har ret til.

Vi anbefaler, at Gadens Huse tilknyttes migrantindsatser, så der kan udføres relevante indsatser for denne målgruppe fra husene. Samtidig opfordrer vi til, at det præciseres, hvilke migranter der har ret til indsatser i husene. Vi opfordrer samtidig til at det tydeliggøres hvilke regler, der er gældende for borgere, der er tilrejst fra Grønland og ikke har været registreret med adresse i Danmark.

2. Gadens Huse og mobile udsatte-enheder – organisering og antal

Udsatterådet mener ikke, at ét samlet Gadens Hus vil være hensigtsmæssigt for en by som København. Byens store geografiske udstrækning og de forskellige udsatte målgruppers meget forskellige behov taler for, at der etableres flere huse forskellige steder i byen, som hver især kan tilpasses de borgere, der bruger dem, frem for at én model skal dække alle. Der er mange udsatte i København, der ikke vil føle sig trygge ved at opsøge et Gadens Hus i et andet kvarter. Derfor vil ét sted, uanset hvor det ligger i København, komme til at udelukke nogle grupper.

Rådet anbefaler derfor, at det udtrykkeligt fremgår af loven eller dens forarbejder, at en kommune kan etablere mere end ét Gadens Hus, eller en satellitordning, hvis det vurderes bedst lokalt.

Udsatterådet understreger endvidere, at husene ikke bør erstatte de mange velfungerende offentlige og private tilbud, der allerede findes i København, men i stedet bør fungere som et sted, der trækker på og koordinerer med eksisterende tilbud som f.eks. Flexklinikken, væresteder, sundhedsklinikker og rusmiddelbehandling, og som holder

et tydeligt overblik over dem. Vi anbefaler, at dette eksplicit indskrives som en del af Gadens Husenes formål og funktion.

3. Mobile udsatte-enheder – indhold, koordination og tilgængelighed

Udsatterådet ser positivt på, at lovforslaget giver hjemmel til mobile udsatte-enheder uden for de større byer, men efter rådets opfattelse kan mobile enheder også have relevans i København, herunder eventuelt med tilknytning til Gadens Huse.

Dette billede går igen hos rådets brugerorganisationer, som giver udtryk for, at de ikke kan se for sig, at der etableres ét fast sted i København, eller at al indsats samles ét sted. De foreslår i stedet, at et Gadens Hus tænkes som flytbart, eventuelt i en kombination af en "Gadens Bus" og en social taxa-lignende ordning, der kan forbinde de forskellige dele af den eksisterende tilbudsviften og dermed dække et større geografisk område ved at udnytte og styrke de mange gode eksisterende tilbud, der allerede findes i dag.

4. Reel myndighedskompetence og klageadgang

Rådet ser med alvorlig bekymring på, at lederens afgørelse om, hvorvidt en borger er i målgruppen – efter lovforslagets § 111 c, stk. 4, ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Målgruppen for Gadens Husene er blandt de borgere, der har allersværest ved selv at forfølge deres retssikkerhed, og det er netop for denne gruppe vigtigt, at en dør aldrig bør lukkes uden mulighed for at få afgørelsen efterprøvet. Der er tale om en forsøgsordning og Københavns Kommunes Socialforvaltnings henvisning til at alle med Socialt Frikort efter deres vurdering ikke er omfattet af målgruppen tydeliggør, hvorfor der er brug for en klageadgang. Særligt for en ny forsøgsordning.

Københavns Kommunes udsatteråd repræsenterer nogle af de mest udsatte og mange udsatte søger til København efter at være blevet afvist og bortvist fra indsatser i andre kommuner. Vi forstår godt, at man skal kunne lukke dørene, hvis huset er fyldt. Men Gadens Huse kommer med en række afgørelseskompetencer, som skal skabe forbedringer for de allermest udsatte. Retten til at gøre brug af disse muligheder bør man ikke kunne afskæres fra uden klagemulighed.

Samtidig vil vi gøre opmærksom på, at manglende klageadgang kan medføre, at de forskellige kommuner anlægger forskellige definitioner

af målgruppen og derfor kan bidrage til, at udsatte er nødsaget til at flytte sig mellem Gadens Huse for at få hjælp.

5. Brugerinddragelse og peer-medarbejdere

Udsatterådet lægger vægt på, at der skal være tæt samarbejde med civilsamfunds- og brugerorganisationer i udviklingen af Gadens Husene. Rådets formandskab har derfor holdt et formøde med rådets brugerorganisationer – SAND, Brugernes Akademi og Hus Forbi deltog, og Brugerforeningen bidrog skriftligt – netop for at give plads til brugernes egne stemmer, som det ellers kan være svært at få hørt i bredere professionelle fora.

Her blev det tydeligt understreget, at der er en udbredt bekymring for, at brugerne ender med at få lov til at komme med input, uden at det fører til reel inddragelse. Deltagelse i den slags processer forudsætter ofte, at man kan afsætte tid til mange og lange møder og sætte sig ind i meget materiale – noget de professionelle aktører får løn for og har rutine i, mens det sjældent gælder brugerne selv. Det skaber efter rådets opfattelse en grundlæggende skæv magtbalance i arbejdet, som det er vigtigt at rette op på.

Brugerorganisationerne anbefaler på den baggrund:

- at der afsættes midler til honorering af brugerinddragelse i alle faser af arbejdet med Gadens Husene – fra puljeansøgning over udvikling til den løbende drift – og at dette indskrives som en forudsætning for puljemidlerne, f.eks. via det sociale frikort
- at der etableres formaliserede brugerråd, som inddrages allerede i ansøgningsfasen og herefter høres løbende i udvikling og eventuel tilpasning af modellen
- at der sikres en løbende dialog med brugerne om Gadens Hus-modellens udvikling, så inddragelsen ikke bliver en enkeltstående øvelse, men en fast del af arbejdet

Det anbefales desuden, at der ansættes medarbejdere med egne levede erfaringer med hjemløshed, misbrug eller psykisk sygdom, da dette erfaringsmæssigt er afgørende for at skabe tillid og reel adgang til målgruppen.

6. Integrerede sundheds- og socialindsatser

Udsatterådet finder det afgørende, at Gadens Husene kan rumme stærke sundhedsindsatser integreret med socialindsatserne, gerne i samarbejde med Sociolancen, og rådet ønsker flere sociolancer.

Rådet er enig i, at Gadens Husene skal kunne træffe afgørelse efter en række bestemmelser i serviceloven, herunder social behandling for stofmisbrug. Vi vil imidlertid pege på, at lægelig behandling efter sundhedslovens § 142 – herunder substitutionsbehandling – ofte er en forudsætning for, at borgeren reelt kan modtage den sociale hjælp. Vi anbefaler derfor, at det sikres, at:

- substitutionsbehandling efter sundhedslovens § 142 indgår eksplicit som en del af det, Gadens Husene kan tilbyde
- at der er krav om adgang til læge i husene
- der er mulighed for akut opstart af behandling, herunder abstinensbehandling, i forbindelse med borgerens første henvendelse

Rådets brugerorganisationer har i den forbindelse peget på, at der i dag mangler let adgang til abstinensbehandling i København, og at det for dem er vigtigere, at adgangen til allerede eksisterende specialiserede tilbud – f.eks. Flexklinikken eller andre sundhedsklinikker – gøres lettere, end at der opbygges et helt nyt parallelt tilbud i husene. Rådet anbefaler, at begge veje overvejes i det videre arbejde, og at det afgørende er, at borgeren hurtigt og uden unødige forsinkelser kan komme til behandling – uanset om det sker i selve huset eller ved en styrket henvisning og transport til og fra eksisterende klinikker.

7. Forsøgsordningen "Borger i Danmark"

Udsatterådet bakker op om intentionen bag forsøgsordningen om, at de allermest udsatte borgere kan få hjælp dér, hvor de er, uanset handlekommune. Rådet bemærker imidlertid, at det fylder i forhandlingerne, om mere omfattende indsatser – herunder midlertidige botilbud – skal indgå i ordningen, og opfordrer til, at Københavns Kommunes perspektiv indhentes, herunder at kommunens udfordringer med kapacitet på botilbud ikke forværres.

Vi noterer, at det fremlagte lovudkast giver adgang til en bred vifte af indsatser efter serviceloven, herunder social behandling for

stofmisbrug efter § 101 – også som døgnbehandling, jf. § 107, stk. 2, nr. 2 – men ikke reelle botilbud. Vi anbefaler:

- at det afklares tydeligt, hvordan borgerens videre bolig- eller botilbudssituation håndteres, når en akut eller midlertidig indsats efter forsøgsordningen udløber, herunder ansvarsfordelingen mellem opholds- og handlekommune
- at det tydeliggøres, hvordan situationer håndteres, hvor en borger ikke ønsker kontakt eller ikke ønsker at medvirke til sagens oplysning, herunder rammerne for udveksling af oplysninger mellem kommuner uden borgerens samtykke

Ligesom for § 111 c finder rådet det problematisk, at kommunalbestyrelsens afgørelse om, hvorvidt en borger er omfattet af målgruppen for forsøgsordningen, ikke kan påklages, jf. det foreslåede § 9 e, stk. 5. Vi henviser til vores bemærkninger under punkt 4 ovenfor.

8. Fasttrack-ordningen i Ankestyrelsen

Udsatterådet støtter formålet med fasttrack-ordningen i Ankestyrelsen om hurtig afklaring af handlekommune. Vi vil dog pege på, at den foreslåede frist på 10 arbejdsdage ikke omfatter tid til partshøring og oplysning af sagen, hvilket i praksis kan forlænge den samlede sagsbehandlingstid betydeligt, uden at borgeren oplever den hurtige afklaring, som er ordningens formål.

I dag oplever alt for mange månedlange sagsbehandlingstider i Ankestyrelsen. Nogle venter op til 2 år.

Vi anbefaler, at der indføres skærpede tidsfrister for hele sagsforløbet – herunder for partshøring og sagsoplysning – så intentionen om en reelt hurtig afklaring også realiseres i praksis.

Udsatterådet stiller sig naturligvis til rådighed for uddybning af ovenstående og ser frem til det videre samarbejde om at gøre værdighedsreformen til virkelighed for byens mest udsatte borgere.

På vegne af Udsatterådet i Københavns Kommune

Maja Løvbjerg Hansen, formand